

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opuscula Spiritalia - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De Sacrificio Missae. VI. De Discretione Spirituum ... Operum Eminentiss. Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. XI. De spiritu diabolico, ejusque signis. Quae sint diaboli artes & astutiae. Variae ejus illusiones. Quaedam de Energumenis. De spiritu carnali & mundano.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

& tranquillus. Hic ubi primū ad cor hominis ascenderit, cum eo mox sermonem texit familiariter de justitia, de mun-
ditia, & castitate, de probitate morum, de frugalitate sive
parsimonia viētus, de operatione quæ justa sit, denique de
omni virtute glorie cœlestis conciliatrice. Simul atque hac
cuncta ad cor hominis ascenderint. perspicue sentitur præsen-
tia Angeli justitiae. Cum igitur Angeliboni semper ad bo-
num excitent, eorum instinctus iisdem signis dignoscitur,
quibus divinum discerni ostensum est supra. Observat
autem S. Thomas eum qui illuminatur cognoscere qui-
dem suam illuminationem ex parte rei quæ sibi manife-
statur; sed semper non cognoscere se ab Angelo illumi-
nari: Multa enim beneficia, quæ occulta sunt, confe-
runt nobis Angeli sancti, illi præsertim, quorum tutela
commissi sumus.

CAPUT XI.

*De spiritu diabolico, a jusque signis. Quæ sint diaboli artes,
& astutiae. Variæ ejus illusiones. Quædam de Ener-
gumenis. De spiritu carnali, & mundano.*

I. **D**abolici spiritus nomine ille notatur instinctus, quo menti nostræ suggestur, quod malum & vi-
tiosum est, quod virtuti contrarium, quod alienum ab
exemplis & doctrina Christi: cum videlicet mens nostra
à concupiscentia abstracta & illesta ad inobedientiam &
prævaricationem divinæ legis excitatur. Ideò timet Apo-
stolus (*a*), ne sicut serpens Euan seduxit astutiam suā, ita
corrumpanter sensus nostri, & excidant à simplicitate quæ est
in Christo: ne videlicet ab illo decipiatur, qui tanquam
leo rugiens circuit quærens quem devoret. Hujus fraude
mors introivit in orbem terrarum: è cœlo enim in gehen-
nam propter superbiam justè depulsus, cum ad illas bea-
tas sedes, quæ sibi suisque sociis paratae fuerant desti-
natos homines vidiit, hanc illis gloriam invidit, blandi-

que suasionibus primos parentes nostros ad esum vetiti cibi inducens , in corporis & animæ interitum cum omni futura sobole præcipitavit : tum nos paternæ labis hæredes non cessat quotidie occultis inspirationibus à virtutis semita avertere , & ad omne flagitium impellere , quo tandem incautos ad æternam secum perniciem perducat. *Studioſius igitur, inquit Bernardus (b) consideremus quoniam modo malignorum illorum spiritum suggestiones audire: imo quanta indignatione abjicere debeamus, avertentes aures nostras, ne audiamus sanguinem & sapientiam, quam revelat caro & sanguis: Parvulos quoque Babylonis, cogitatus scilicet mundanos, ab ipso initio tenentes & allidentes ad petram: ipsum etiam malignum cum tentationibus suis à conspectu cordis nostri abjicientes, & deducentes ad nihilum.* Cum autem sathanæ spiritus divino contrarius sit , facile ex his , quæ de hoc dicta sunt , dignosci posset ; est enim , ut ait Plato (c) , optimi & pessimi eadem ratio : sed quia vaferimi ac fallacissimi hostis tot sunt astutiæ , & stragemata , quibus nos decipere & supplantare conatur , ut vix possint enumerari , de his per se agendum est , ut quantum fieri potest ab omnibus deprehendi , & evitari queant . Gravissimum sanè hoc onus est , mearumque viuum mensuram excedens ; sed vires ac fiduciam debili & ignaro præbuerunt sancti Patres , qui sathanæ astusias non ignorantes , ad ejus laqueos discernendos sequentia nobis documenta reliquerunt .

1. Non semper diabolus apertè aggreditur hominem aut docens falso , aut instigans ad malum : aliquando enim occultè insidiatur transfigurans se in Angelum lucis , & ad vitium sub specie boni fraudulenter impellit . Et ipsum quidem agnoscere , cum nos palam aggreditur , non est difficile ; cuique enim vel imperito manifestè se produnt falsæ atque iniquæ suggestiones . At ejus detegere imposturas , cum sub specie boni insidias struit , cum virtuum pro virtute , malum pro bono dolosè ingerit ; tunc

b Sermon de discreti Spirituum, & In Phædron.

enim verò difficillimum est. Multa & luctuosa quorum
dam exempla legimus , qui hoc astu miserrimè decepti
sunt. (d) Heroni Monacho persuasit , ut se in pu-
teum præcipitem daret , affirmans eum pro merito vir-
tutum & laborum suorum nulli posse discrimini subjace-
re. Alium induxit ad filium interficiendum , ut Abrahæ
obedientiam æmularetur. Alius quoque ita diabolicis
technis delusus est , ut ad Judaisimum & Circumcisionem
lapsu miserabili fuerit devolutus. Valentem [e] Eremi-
tam crebris apparitionibus tanta inflavit superbia , ut cre-
deret se cum Angelis versari , ipsumque sathanam sub
Christi figura adoraverit. His autem malis nullum oppor-
tunius remedium , quām quod præscribit Cassianus (f), &
sæpè à nobis repetitum est , ut videlicet universa non so-
lum quæ agenda sunt , sed etiam quæ cogitantur , seniorum
reserventur examini , ut nihil quis suo judicio credens illorum
per omnia definitionibus acquiescat , & quid bonum vel ma-
lum debeat judicare eorum traditione cognoscat. Quæ insti-
tutio non solùm per veram discretionis viam recto tramite do-
cebit incedere , verum etiam à cunctis fraudibus & insidiis
inimici servabit illasum. Illico namque ut patefacta fuerit co-
gitatio maligna marcescit , & ante quam discretionis judicium
proferatur , serpens teterrimus velut è tenebroso ac subterraneo
specu protractus ad lucem , & traductus quodammodo ac
de honestatus abscedit.

2. Viros spirituales sic solet sathan à studio virtutis
avertere. Persuadet illis ut minima negligant , atque ita
paulatim decident : tum variis occupationibus propriæ
vocationi haud consentaneis incautos opprimit , & quasi
à seipsis exules sensim ad aliena perducit. Deinde ani-
mam undique circuit & perlustrat , ejusque propensiones
observat , ut qua parte debilior est , eam oppugnet. Re-
ctè in hanc sententiam Leo Magnus [g] : Non desinit
hostis antiquus deceptionum laqueos ubique prætendere. No-

d Coll. 2. cap. 3. 7. & 8. e Pallad. cap. 31. f Coll. 2. cap. 10. g Serm.
7. de Nativitate.

*vit cui adhibeat aestus cupiditatis, cui illecebras gulæ ingerat,
cui apponat incitamenta luxuriæ, cui infundat virus invidiæ.
Novit quem mœrore conturbet, quem gaudio fallat, quem
metu opprimat, quem admiratione seducat. Omnium discu-
tit consuetudines, ventilat curas, scrutatur affectus: & ibi
causas querit nocendi, ubi quemque viderit studiosius occu-
pari. Sicut hostis, qui civitatem obsidet, minus firmam
morum partem aggreditur; sic ille animam, qua parte
debilior est, fraudulentus invadit.*

3. Instinctus diaboli initio securitatem affert, in fine
diffidentiam divini auxilii & desperationem. Quare oportet
dolos ejus initio suggestionis deprehendere, & primis
ejus conatibus forti animo resistere, ne socordia nostra
audacior factus vincat & expugnet nos. Cum sint autem
duo genera hominum, bonorum & malorum: bonis ea in-
gerit quæ molestiam & scrupulos afferant; malis ea quæ
desinant in sensum delectationem. Ad illos aspere &
turbulenter ingreditur: ad hos placide, suaviter, & be-
nignè. Ratio aurem diversitatis ex diversa animæ dispo-
sitione colligitur. Animæ enim sibi contrariæ advenit
spiritus cum strepitu, qui facile cognosci potest: ad eam
verò, quam sibi conformem reperit, placide accedit, tan-
quam in propriam & apertam domum. Et hæc quidem
initia pravarum suggestionum sunt, in progressu autem
etiam iniquos, ad quos blande ingressus est, turbat ver-
sus hostis, ac vcluti offusa caligine obscurat, neque
enim tranquillitas esse potest, ubi Deus non est. Sic Ju-
dam proditorem ad Christi venditionem impulit, tum pa-
trato innmani flagitio ad extremam salutis desperationem,
ac tandem ad restum adegit. Principiis igitur obstandum
est, ut docet Augustinus. [b] *Venit tibi in mentem nef-
cio quid illicitum, noli ibi tenere mentem tuam, noli conser-
tire. Hoc quod venit in mentem, caput serpentis est, caput
calca, & evades ceteros motus. Quid est caput calca? Ip-
sam suggestionem contemne. Sed lucrum suggestit. Magnum*

b in Psal. 103. concilio 4.

DE DISCRETIONE

750
 ibi lucrum est, magnum ibi aurum est. Si hanc fraudem feceris, diues eris. Caput serpentis est, calca. Quid est calca? contemne quod suggestit. Sed magnum aurum suggestit. Et quid prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ autem suæ detrimentum patiatur? Pereat mundi lucrum, ne fiat animæ damnum. Hæc dicens observasti caput serpentis & calcasti. Ille autem diabolus calcaneum tuum observat. Quid est, observat calcaneum tuum? Quando laboris à via Dei. Tu observas primam suggestionem, ille observat lapsum tuum. Si enim lapsus fueris, cades: si cecideris, possidebit. Ut autem non cadas, noli exire de via. Angustam tibi semitam stravit Deus, quicquid extra illam est, lubricum est. Proprieta lumen est Christus, & via est Christus. Si ab illo recesseris, nec in lumine eris, nec in via.

4. De diabolo sermonem habens B. Job [i] sub nomine Leviathan ait: Halitus ejus prunas ardere facit, & flamma de ore ejus egreditur. Quæ verba Gregorius magnus (k) sic interpretatur. Toties Leviathan prunas accedit, quoties ejus occulta suggestio humanas mentes ad delectationes illicitas pertrahit. Alias namque superbie, alias invidie, alias luxuriæ, alias avarisiæ facibus inflamat. Superbie quippe faciem menti Evæ supposuit, cum hanc ad contemnenda verba Dominica iussionis instigavit. Invidie flamma Cain animum succendit, cum de accepero fratris sacrificio doluit, & per hoc usque ad fraticidii facinus pervenit. Luxuriæ facibus cor Salomonis exussit, quem tanto mulieribus amore subdidit, ut usque ad idolorum venerationem deductus dum carnis delectationem sequeretur, conditoris reverentia obliviceretur. Avariciæ igne Achab animū concremarit, cum eum ad appetendam alienam vineam impatientibus desideriis impulit, & per hoc usque ad reatum homicidii periraxit. Et flamma de ore ejus egreditur. Flamma oris ejus est ipsa instigatio occultæ locutionis: quia ardet in desideriis animus, cum ejus suggestionibus instigatur. Concludit demum Gregorius, ut qui oris ejus flamma affici non vult, ad orationis

¶ Job. 41. 12. k Lib. 33 mor. cap. ult.

opem

opem confugiat. Nam flammam suggestionum illius extinguit citius unda lacrymarum.

5. Diabolus rex superborum, cum Christi hostis & adversarius sit, ad ea semper instigat, quæ Christi exemplis & doctrinæ contraria sunt. Christus enim, ut Gregorius ait (*l*) per Prophetam dicit, vita mea inferno appropinquavit (*m*): diabolus dicit, super astra cœli exaltabo solium meum (*n*) Christus (*o*), cum in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens: diabolus ait (*p*), Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. Christus (*q*) ad spuma, ad palmas, ad colaphos, ad spineam coronam, ad crucem, ad lanceam, atque ad mortem veniens membra sua admonet dicens, si quis mihi ministrat, me sequatur: diabolus vero nihil aliud mentes sibi subditas docet, quam celitudinis culmen appetere, cuncta æqualia mentis timore transcendere, societatem omnium hominum alta elatione transire, ac se se & contra potentiam conditoris erigere, scut de eisdem per psalmistam dicit (*r*), cogitaverunt & locuti sunt nequitias, iniquitatem in excelsa locuti sunt. Hinc sit ut qui hujusmodi suggestionibus aures præbent, procaces sint & tumidi, socios spernant, reprehensiones ægre ferant, mala sua non videant, curationem respuant, & facile cum omnibus rixentur.

6. Aliquando sathan aliquem ad virtutem hortatur, sed eum mox importunis suggestionibus adversus illam excitat, multas difficultates objiciens, ut abjecta omni spe ejus consequendæ otio se tradat, suæque saluti diffidat. Sic saepè evenit B. Catharinæ Bononiensi, cui multoties in forma Christi crucifixi & B. Virginis hostis apparuit, promptam & cæcam obedientiam valde commendans: tum plurima judicia contra præceptum superioris, variasque tricas & nodos suggestens sub specie majoris

l Greg. lib. 34. mor. c. ult. *m* Psal. 87. *n* Isa. 14. 13. *o* Philipp. 2. 6.
p Isa. 14. 14. *q* Joan. 12. 26. *r* Talm. 72.

boni. Illa autem à spiritu bono hæc esse, verasque viliosæ
nes credens, in multos errores incidisset, nisi sui diffi-
dentia, & humilitate, suisque cogitationibus superiori
semper patefactis, periculum evasisset. Hæc ipsamet de
se narrat lib. de septem armis. Hanc diaboli fraudem sic
describit Richardus (f). Dæmones interdum mala subspe-
cie boni occultant, & ad quædam bona incitant, ut ad malum
perducant. Falsa etiam devotione decipiunt, quia quasdam
crationes, meditationes dulcem affectum & lacrymas in anima
producunt, ut vel mentem in errorem vel elationem, vel corpus
perducant ad debilitatem. Malè quosdam de salute aliorum
jollicitant, quos incitant & accendunt ad conversionem, vel
adificationem aliorum longè positorum, quatenus à quiete
mentis & utilitate propria eos dejiciant. Cum itaque aliquid
nobis suggestum agendum, perpendere debemus, utrum aliqua
si i parte indiscretio se misceat, vel dolus inimici se ingerat: si
cum debito timore & cautela fiat, si humana laus vel ostensi-
tatio subrepatur, si vanitas vel levitas aliqua impellat.

7. Hunc morem servat spiritus malignus, ut cognitis
animæ bonis sanctisque desideriis, eis assentiri, piasque
cogitationes fovere videatur: sed max hominem occultè
agreditur, suisque fallaciis miserrimè decipit; nam sensu
venenum infundit, & quem falso lumine imbuerat,
tandem in tenebras horribiles conjicit. Diadochi senten-
tia est (t) dæmonem interdum lumine quodam falso &
apparenti animam afficere: quæ quidem res, inquit, mul-
tos fecellit. Si quæ enim suavitas ex illo oritur, sensus non
excedit, mentemque elevat in superbiam & sui æstima-
tionem. Simili modo multa quandoque vera suggestum
unum saltem mendacium, quo decipiat, intermisceat.
Hac arte hæretici decepti sunt, & alios deceperunt, teste
Athanasio (u) Hæretici, inquit, sicut diabolus ipsorum pa-
ter, transformationem vultus ad speciem Angeli conformant,
eamque verborum indolem præse ferunt, ut rectum sensum
habere videantur, eumque ubi persuaserint, eò miseros de-

f In cantica cap. 17. t Cap. 36. u disput. 1. adv. Ariano.

ducunt, ut diversa & aliena à scripturis sentiant. Plurimum ergo juvabit ex fine ad quem tendit, pravam ejus suggestionem deprehendere. Nam quando sensus corporis fallit, ut docet Augustinus (x), mentem vero non movet à vera rectaque sententia, qua quisque vitam fidelem gerit, nullum est in religione periculum. Vel cum se bonum fingens ea facit, quae bonis Angelis congruunt, etiam si credatur bonus, non est error Christianæ fidei periculosus aut morbidus. Cum vero per hæc aliena ad sua incipit ducere, tunc eum dignoscere, nec ire post eum, magna & necessaria vigilancia est.

8. Qui spiritu malo aguntur leves sunt, inconstantes, turbidi, inquieti, vehementes, sine maturitate, sine circumspectione. Nullius consilium admittunt, proprium judicium veterum Patrum institutis præponunt, diligunt laudantes se, increpantes odio habent, peccantibus indignantur, eosque corrigunt cum impatientia & contumelias, in rem sibi propositam impetu quodam præcipites ruunt, &c in omnibus seipso querunt. De propriis defectibus interdum gloriantur quasi à Deo missi ob custodiā humilitatis, negligentes interim eorum emendationem. Post peccatum vel sibi blandiuntur, quia humanum est peccare: vel sibi irascuntur & miserè contabescunt, opem Dei non implorantes.

9. Videns dæmon voluntatem servientium Deo fortē esse & constantem in bono, intellectum aggrediunt, sublimes cogitationes altosque sensus & curiosos suggerens, ut iis occupati falso existiment se ad apicem perfectionis pervenisse, & in superbiam elati cordis puritatē, atque studium mortificationis negligant, propriæque sapientiæ velut idolum sibi colendum proponant, in cuius consideratione se suis cogitationibus adeò involvunt, ut aliorum consilia spernant, se illis non indigere judicantes. Hi difficillimè curari possunt, nam si oculus animæ cæcus est, totus homo tenebrosus erit. Debet itaque si quis

& Enchir. ad Laur. cap. 60.

Bbb ij

DE DISCRETIONE

754

sapiens videtur esse , stultus fieri , ut sapiens sit. Et quia diabolus mentem hominis sensim inficit , à minimis incipiens , & ad majora progrediens ; solerter curandum est , ne vel minima rimula illi pateat , per quam ad animam accedere possit.

10. Impugnare non cessat hostis & ad vitia incitate quovis tempore & occasione : sed si pravas suggestiones animo proficientis ingerere nequit , eas saltem quæ à Deo sunt depravare conatur , inanem gloriam & complacentiam excitando . Sæpe etiam commotis humoribus figuræ horribiles excitat in imaginatione , & ad turpes actus inspiciendo compellit , sicut legimus contigisse S Catharinæ Senensi , cui fœdos hominum mulierumque congressus spectandos objiciebat. Accidit item aliquibus , ut ad execranda blasphemiae verba ipsis invitis linguam moveret , eosque quodam violento impetu ad desperationem provocaret. Aliquando autem à piis hominibus tentandis diu cessare consuevit , vel majus lucrum sperans ex tepiditate & ignavia , quam intermissâ pugnæ exercitatione contrahunt : vel ut in otio securos & imparatos facilius aggrediatur & vincat , sicut docet Gregorius Magnus (y .) . Sæpe , inquit , antiquus hostis postquam menti nostræ tentationum certamen inflixerit : ab ipso suo certamine ad tempus recedit , non ut illatæ malitiæ finem præbeat , sed ut cor da , quæ per quietem secura reddiderit , repente rediens facilius inopinatus irrumpat.

11. Cum callidius hostis animam subvertere alia ratione non potest , eam saltem conatur variis illusionibus decipere , sub specie virtutis & sanctitatis. Nam quia rebus spiritualibus honor , commodum , & delectatio annexa sunt , quosdam ita subvertit , ut per gratiæ motus quærant quæ sua sunt , non quæ Jesu Christi. Alios metu lalorum eo adducit , ut opera parvi faciant , satis esse dicentes promptum ac paratum animum habere ; Deum non opus , sed voluntatem respicere , cum revera vix

y Lib. 3. mor. cap. 16.

languidum virtutis desiderium in illis sit. Alios è contrario in exterioribus exercitiis totos occupat , cum levi admodum studio interioris culturæ. Quosdam quos nequit à virtutibus avocare , à præcipuis saltem tanquam minùs necessariis avertit : vel certè contendit ut in his perfuntorié exerceantur . Excitat etiam in aliquibus immoderati ac indiscreti fervoris æstum , ita ut nec consilium requirant , nec ferant : quæ perversitas in illis perniciosior est , qui alterius obedientiæ , ac directioni subditi sunt. Harum autem illusionum remedium est , singulos motus examinare , num quid lateat fraudis : tum omnes gratiæ instinctus in auctorem Deum statim referre , antequam proprii amoris labo inquinentur : sublimes demum elevationes , insolita lumina , intimas suavitates nec petere nec desiderare ; his enim aditus diabolicis fraudibus appetitur.

12. In his , qui Deo servire incipiunt , excitat dæmon ardens & indiscretum desiderium omnes ad Deum convertendi , quam tentationem communem esse , multisque causam irreparabilis ruinæ & experientia evincit , & docet S. Theresia (z). Nam cum par esset , ut eadem Magistra moneret , eos posthabitâ aliorum curâ sibi dumtaxat incumbere , & sedulò attendere quomodo oporteat ambulare & placere Deo ; ipsi potius aliorum saluti procurandæ dant operam : cumque vix possint in via virtutis gressus figere , per difficiles semitas ignari viarum alias ducere audent ; eosque in altum tollere , cum vix in immo consistant. Certum quidem est non esse malum errantium conversionem desiderare ; sed illi incumbere & insistere potest malum esse , & ut plurimum malum est , nisi magna cautio adhibetur. Stultus , ait Sapiens , (a) , profert totum spiritum suum . sapiens differt & reservat in posterum. Doctrina Bernardi (b) est , nullum ad salutem pietatis gradum illi gradui anteponendum , quem sapiens (c) posuit dicens , Miserere animæ tuæ placens Deo , Quod si non ha-

(a) Vita lux. cap. 23. a Prov. 29. 11. b Serm. 18. in Cant. c Eccl. 30. 21.

beo, inquit, nisi parumper olei quo ungar, putas tibi debet dare & remanere inanis? Servo illud mihi, & omnino nisi ad Prophetæ iussionem non profero. Si institerint rogitantes, respondebitur eis: Ne forte non sufficiat nobis & vobis, ite potius ad vendentes & emite vobis. Et paucis interiectis ait, Ceterum tu frater, cui firma satis propria salus nondum est; cui charitas adhuc aut nulla est, aut adeò tenera atque arundinea, quatenus omni flatui cedat, omni credat sp̄i itui, omni vento circumferatur; tu inquam ita in propriis teipsum sentiens, quanam dementiam, quæso, aliena curare aut ambis, aut acquiescis? Hæc & alia plura in hanc sententiam sanctus doctor exhortans incipientem, ne festinet effundere nondum plenus, sed expectet donec impleatur, & sic communicet sine suo damno quod sibi superabundat; charitas enim si plena non est, perfecta non est. Alia fraude non minus pernicioса quosdam diabolus decipit, qui vix ingressi viam perfectionis, scientes eos qui ad apicem pervenerunt, inexplicabili suavitate perfrui, ea illecti repentina ac temerario saltu ad altiora præsumunt ascendere, nondum eradicatis pravis habitibus, nondum in virtute probati. Aiuunt ad intimam cum Deo unionem aspirandum esse, seque omnia peregisse arbitrantur, cum de rebus sublimioribus grandiloquo sermone differunt, ac si in verbis, non in operibus perfectio sita esset. Quod si repente quidpiam molestum eis accidit, tunc sero cognoscunt, quam remoti sint à soliditate virtutis, ad quam nondum purgati irrumpere ausi sunt, præscriptas à sanctis Patribus gradus transientes.

13. Alii jam diu probati in spiritualibus exercitationibus cum cœperint gustare quam dulcis sit Dominus, vanâ sui confidentiâ ac subtilissimâ diaboli illusione miserrime decepti, se periculis temere exponunt, & cum spiritu cœperint, neglecta sensuum custodia, in carnem desinunt, dicentes se omnia in Deo peragere, nec quidquam in rebus nisi Deum respicere, se ad omnia indifferentes esse,

se nihil discernere, se divina dispensatione ab omni lege immunes esse: & sic præcipites ruunt in nefandos ac turpissimos errores Adamitarum, Gnosticorum, & Illuminatorum. Atque utinam hoc seculum similibus careret exemplis. Oritur hoc malum ex occulta superbia, qua inflati quidam ac velut ebrii ad primum gratiæ sensibilis gustum in sensus impingunt & dilatantur, nec se continent intra limites ab Ecclesia & à legibus præscriptos, ipsaque jura naturæ transgressi, in peccata abominanda labuntur, eo etiam dementiæ diabolica fraude perducti, ut tegendis turpissimis flagitiis divinæ revelationis velamen obtendant. Justi autem in spiritu humilitatis ambulantes, ac fidei lumine imbuti intra terminos legis & honestatis se continent, omni custodia servantes cor suum, justâque trutinâ probantes spiritus, utrum ex Deo sint.

14. Non solum diabolus solertissimus & versutissimus humani generis hostis hominum mentes ad malum incitat occultis suggestionibus, sed interdum etiam corpus eorum obsidet, & ingreditur, ac in illis operatur; quos propterea energumenos, arreptitios, dæmoniacos, sive obfissos, aut possessos à dæmone nuncupamus. Fit autem energema sive operatio dæmonis in homine dupliciter, spiritualiter vel corporaliter. Energema spirituale tunc fit, cum mentem & cor hominis diabolus possidet & in illis operatur, ut cum dicitur in Evangelio intrasse in cor Iudæ suggestens illi ut Christum traderet. Corporale autem vel fit extrinsecus per vexationes & molestias, quæ homini forinsecus inferuntur: vel fit intrinsecus, quando hominem invadit, intusque vexat & exagitat. Ut ergo aliquis vere dicatur energumenus sive arreptitus, non satis est ut vexetur extrinsecus sicut Job, & Antonius Abbas, atque alii sancti; sed requiritur ut diabolus sit in illo intime præsens sicut motor in mobili, & in eo aliquid operetur. Esse autem revera quosdam possessos à dæmons, præter sacras literas & ecclesiasticam historiam omnium doctorum consensus, ac ipsa experientia evincit.

B b b iiiij

Signa verò indicantia dæmonem in aliquo habitare ex operationibus desumuntur ; substantiæ enim spirituales , ut Theologi docent , in eo loco esse censentur , in quo operantur . Agrestes ac ferini mores , vultus truculentus , clamores & ululatus , stupor membrorum , privatio vitium operationum , inquietudo , & alia ejusdem generis , sunt signa æquivoca inhabitantis dæmonis , quæ levem tantum generant suspicionem . Vehementior oritur ex quibusdam insolitis actionibus , cum quis in ignem dejicitur , vel in aquam : cum laqueo vel præcipitio vitam sibi adimere tentat : cum catenas præduras frangit , aut onera vires excedentia portat : cum blasphemias profert , sacrarumque rerum contactum horret . Signa autem univoca ac ferè certa , sunt cum quis lingua peregrina loquitur , quam nunquam didicit : cum literarum atque artium ignorans legit , scribit , pingit , & ex arte cantat ; aut de rebus altissimis differit , qui nunquam studuit : cum occulta revelat adeò ignota , ut nulla industria vel ingenio humano sciri possint , sive præterita sint , sive præsentia , sive futura : cum eodé temporis momento quo fiunt , enuntiat quæ facta sunt in remotissimis regionibus : cum jussus recitare symbolum Apostolorum vel petere veniam peccatorum omnino renuit : cum cessante vexatione eorum quæ dixit non recordatur , aut de his interrogatus nescit respondere . Plura de his alii : hæc pro meo instituto satis sunt .

15. Quia diabolus carnis & mundi satellitio uti solet , ut suggestionibus suis hominem ad malum impellat , pauca huic Capiti de spiritu carnali & mundano adnectenda sunt . Caro domesticus hostis . quo carere non possumus , semper concupiscit adversus spiritum : mundus in quo vivere nos oportet , nos undique obsidet , suisque principiis , quæ ex parte diaboli sunt , nos imbuere non cessat . Caro semper suggerit mollia , mundus vana . Sapientia carnis Deo inimica nihil sapit nisi delicias : prudentia mundi in quærendis divitiis & honoribus incessanter occupatur . Carnis desideria sunt infinita : mundi superbia

immensa est. Spiritus carnis cogitationes suggestit de potu, de cibo, de somno, de sensuum voluptatibus : spiritus mundi de arrogantia, de jactantia, de opibus, de ambitione, de dignitatibus. Carnalis spiritus decipit interdum viros spirituales carnalem in eis amorem erga aliquam personam excitans sub specie pietatis & spiritualium institutionum. Hoc visco captæ animæ sanctæ quæ jam libero volatu per alta cælorum discurrebant, in laqueum perditionis pudendo lapsu ceciderunt, quod sæpè vidimus cum multorum scandalō, & ipsarum deplorabili ruina. Facile autem discernitur carnalis amor, neque enim ignis abscondi potest, lumine qui semper proditur ipse suo. Et primò quidem indicium est carnalis amoris pauca de Deo loqui, plura de se, & de mutua dilectione : se mutuo laudare, invicem adulari, vitia & defectus excusare. Sequitur in alterius absentia inquietudo, & ex ea molestæ cogitationes, ubi sit, quid agat, quando veniet, an alteri impendat affectum. His accedunt carnis blandiciæ, gesticum insolentia, solitarii secessus, occulta colloquia, atque alia ejusdem generis, quæ scribere superfluum est. Sanctus vero & spiritualis amor nihil horum novit, pudicus est, modestiam servat, nugas odit, oculos continet & manus, angulos non querit, pacem sectatur, arguit quos amat, orat pro amico, ipsumque in Deo diligit sive præsens sive absens sit, & se studet in omnibus irreprehensibilem exhibere. Spiritus vero hujus mundi ex suis etiam operibus manifestum se facit: nam ut ait Augustinus (*d*), *Spiritus hujus mundi facit superbos, spiritus hujus mundi facit inflatos, spiritus hujus mundi facit ut putet se quisque aliquid esse, cum nihil sit.*

d Lib. 50. homil. hom. 14.